

Андрощук Катерина
Студентка спеціалітету
Інституту філології й журналістики
(Наук. керівник – канд. філол. наук, доц. Федчук Л.І.)

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ

У “Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті” визначено сутність та основні напрями модернізації навчального процесу, який повинен бути демократичним і відкритим [3]. Урок має бути не стільки інформативним, скільки розвивальним, його режисурю – такою, щоб учні не тільки слухали вчителя, а й співпрацювали з ним у діалозі, висловлювали свої думки, ділилися інформацією.

Приоритетні завдання шкільної освіти (формування освіченої творчої особистості, інтелектуальний розвиток людини) спроможна виконати тільки активна модель навчання, до якої належить проектна технологія. Завдяки їй учні вчаться бути демократичними, критично мислити, приймати продумані рішення, працювати у колективі [1, 5].

Метод проектів не новий в освітній практиці, оскільки він розроблявся у перші десятиліття ХХ ст. паралельно С. Швацьким, Дж. Дьюї та В. Кілпатріком [2, 295]. Сьогодні, на новому етапі розвитку освіти, ми повертаємося до проектних технологій. Цьому сприяють праці В. М. Андреевої, О. М. Кукли, С. А. Куриш, О. М. Куцевол, Є. С. Полат, М. Я. Пентилюк, та інших сучасних учених-методистів.

Таким чином, **актуальність** досліджуваної проблеми зумовлюється, з одного боку, її важливістю, а з другого – недостатньою розробленістю для застосування в умовах сучасної школи.

Метою публікації є дослідження впливу проектних технологій на формування критичного мислення учнів.

На думку О. М. Куцевол, в основі проектної технології лежить розвиток креативності суб’єктів навчання, їхніх пізнавальних інтересів, уміння

самостійно конструювати свої знання й орієнтуватися в освітньому просторі [2, 295].

У цілому серед проектів виділяють такі типи:

- конструктивно-практичні,
- рольові та ігрові,
- інформаційні й дослідницькі,
- соціологічні,
- видавничі,
- сценарні,
- творчі [4; 4].

Отже, проект передбачає різні види діяльності, які дають учням можливість реалізувати свої найрізноманітніші здібності. Проектна технологія створює умови для включення учнів у пошук істини: школярі здобувають знання, а не сприймають їх пасивно у вигляді закостенілих догм.

Якщо учні не залучені до активної діяльності, то будь-який змістовий матеріал викличе в них споглядальний інтерес, а не пізнавальний інтерес до предмета. Щоб розбудити у школярів активну діяльність, їм потрібно запропонувати цікаву й значущу проблему, яка б змусила їх поглянути на відомі явища з іншого боку, знайти додаткову інформацію, інтерпретувати її, тобто осмислити проблему критично. Якщо ж учитель не зуміє задіяти критичного мислення учнів, то творча й дослідницька діяльність учнів трансформується у репродуктивну, і захист проектів перетвориться на банальне зачитування рефератів чи класичну літературно-музичну композицію.

Проектна технологія дозволяє школярам перейти від одержання готових знань до їх усвідомленого набуття. У роботі над проектом виявляється максимальна самостійність учнів у формуванні мети й завдань, у пошуку необхідної інформації, дослідженні та прийнятті рішень, організації особистої діяльності й взаємодії партнерів. Саме в таких умовах формується критичне мислення учнів, спрямоване на розв'язання поставленої проблеми спільними зусиллями.

Під час проходження практики нами був поведений дослідницький проект з української літератури на тему “Герої України живуть у піснях”, дидактичною метою якого було:

- ❖ поглибити знання учнів про народні історичні пісні та їх героїв;
- ❖ розвивати пізнавальні та дослідницькі навички в учнів;
- ❖ формувати критичне мислення;
- ❖ орієнтувати учнів на особистий та колективний успіх;
- ❖ прищеплювати почуття любові до української літератури;
- ❖ виховувати повагу до історичного минулого України;
- ❖ виховувати прагнення глибше ознайомитися із героями Батьківщини та їхніми образами в історичних піснях.

Спільні зусилля школярів спрямовувалися на пошук відповідей на запитання, які були передбачені метою проекту, та збір й упорядкування потрібного матеріалу (доповіді, прислів'я, приказки, ілюстрації) про героїв Козаччини. Для підвищення ефективності роботи над проектом ми запропонували учням додаткове завдання, спрямоване на розвиток критичного мислення: написати есе, у якому обґрунтовується доцільність вивчення історичних пісень у школі.

Клас заздалегідь було поділено на групи, кожна з яких досліджувала постать певного історичного героя (І.Сірка, Б.Хмельницького, У.Кармелюка, М.Залізняка, козака Морозенка). Крім того, кожен член групи мав чітко визначене завдання: “історики” готували історичні довідки; “дослідники” підшукували легенди, прислів'я та приказки про певного народного улюбленця; “ілюстратори” знаходили або самі малювали портрети цих героїв; “декламатори” виразно читали українські народні пісні; а “творці” писали есе про роль і місце історичних пісень у школі.

Реалізація проектів проходила за такими етапами:

1. Створення доповідей, історичних довідок.
2. Написання есе на тему: “Чи потрібно вивчати історичні пісні в школі?”.
3. Підбір прислів'їв, ілюстрацій, легенд на задану тему.

4. Оформлення результатів роботи творчими групами (учнями).
5. Презентація групових проектів перед класом.
6. Оформлення і презентація єдиного проекту.

Варто зауважити, що презентація проектів має важливе навчально-виховне значення, зумовлене самою технологією. Обмежитися тільки демонстрацією продукту проектної роботи педагогічно неправильно, адже результатом роботи є також хід розумової діяльності дітей, зібрана ними інформація, набуті в ході роботи знання й навички. Саме тому на початку презентації ми з восьмикласниками визначили мету її проведення, а в кінці – проаналізували, чи вдалося нам її досягти. Крім того, під час презентації учні створювали сенкан “Історичні пісні”, удосконалюючи навички критичного мислення, сформованого під час роботи над проектами.

Отже, проектні технології стають з кожним роком все більш популярними, адже вони розвивають вміння школярів працювати самостійно, досліджувати та критично мислити. І хоча виконання будь-яких проектних завдань вимагає значних часових витрат, учні віддають їм перевагу перед традиційними методами роботи.

Література:

1. Кукла О. Впровадження нових освітніх технологій // English language and culture weekly. – 2007. – February (№ 5). – С. 4-5.
2. Куцевол О. Теоретико-методичні засади розвитку креативності майбутніх учителів літератури: Монографія –Вінниця –.2006. – 348 с.
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у ХХІ ст. // Держава й освіта. – 2001. – № 29. – 18 липня. – С. 4-6.
4. Пантелеймонова-Плакса І. Тиждень проектів. – Англійська мова та література. – 2008. – Серпень (№29). – С. 2-6.